

Düzce Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Tütün Kullanımına Yönelik Tutum ve Davranışları

Rıdvan TURAN ¹, Raşit Ziya ÇOLAK ¹, Mustafa Eren ORUÇ ¹,
Bedirhan Sina BATAK ¹, Serhat DALKILIÇ ¹, Şengül CANGÜR ², Pınar YILDIZ GÜLHAN ³

ÖZ

Amaç: Halk sağlığının en büyük sorunlarından biri olan tütün ve tütün ürünleri kullanımı her yıl dünyada sekiz milyondan fazla insanın ölümüne neden olmaktadır. Tütün ve tütün ürünleri ile oluşan bağımlılıkla mücadelede hekimler meslekleri gereği her zaman ön planda yer almaktadır. Bu nedenle tıp fakültesi öğrencilerinin bu konudaki tutum ve davranışlarını incelemek, çözüm önerileri sunmak önemlidir.

Gereç ve Yöntemler: Çalışma ekibi tarafından literatür taranarak elektronik ortamda hazırlanan anket; 2019-2020 öğretim yılında Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde eğitim almakta olan öğrencilerinin telefon numaralarına mesaj yoluyla gönderildi. Bu tarihlerde 921 kayıtlı öğrencinin anketi incelemesinin ardından 659 öğrenci ankete katılarak çalışma kapsamına alındı.

Bulgular: Çalışmaya katılan 659 öğrencinin %55,5'i kadın ve %44,5'i erkekti. Çalışmamızda Tıp Fakültesi öğrencilerinin %28,7'sinin tütün ürünü kullandığı saptandı. En sık başlama nedeni akran etkisiydi (%47,9). Katılımcıların %26,3'ü sigara bırakmaya yönelik tedavi almayı düşünüyor iken; sadece %9,3'ü tedavi almıştı ve tedavi alma oranı kadınlarda istatistiksel anlamı oranda daha düşüktü. Yalnız veya arkadaşları ile evde kalanları sigara kullanma oranı yurtda ya da ailesi ile kalanlardan istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek idi.

Sonuç: Tıp fakültesi öğrencileri tüm meslek yaşamları boyunca tütünle ve ölümcül etkileriyle mücadele etmede önemli rollere sahip olacaklardır. Tıp fakültelerinde tütün ve tütün ürünlerinin kullanımının zararları ve bırakma yolları konusunda eğitim programlarına ihtiyaç olduğunu düşünüyoruz.

Anahtar Kelimeler: Akran etkisi; tıp fakültesi; sigara; tütün ürünleri

Attitudes and Behaviors of Düzce Medical Faculty Students towards Tobacco Use

ABSTRACT

Aim: The use of tobacco and tobacco products, which is one of the biggest public health problems, causes the death of more than eight million people every year. For this reason, it is important to examine the attitudes and behaviors of medical faculty students and to offer solutions.

Material and methods: A questionnaire prepared by the study team in electronic environment by scanning the literature; It was sent to the phone numbers of the students studying at Düzce Faculty of Medicine in the 2019-2020 academic year. After examining the survey of 921 registered students on these dates, 659 students participated in the survey and were included in the study.

Results Of the 659 students participating in the study, 55.5% were female and 44.5% were male. We found that 28.7% of the students of the Faculty of Medicine used tobacco products. The most common reason for starting was peer influence (47.9%). While 26.3% of the participants were considering getting treatment for smoking cessation; only 9.3% had received treatment and the rate of receiving treatment was statistically significantly lower in women. The smoking rate of those who stayed at home alone or with their friends was statistically significantly higher than those who stayed at the dormitory or with their family.

Conclusion: Medical school students will have an important role in combating tobacco and its deadly effects. We think that there is a need for training programs on the harms of tobacco and tobacco products use and ways to quit in medical schools.

1 Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi Dönem 3 Öğrencileri, Düzce, Türkiye
2 Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyoistatistik ve Tıbbi Bilişim AD, Düzce, Türkiye
3 Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları AD, Düzce, Türkiye

Sorumlu Yazar / Corresponding Author Pınar YILDIZ GÜLHAN, e-mail: pinaryildiz691@hotmail.com
Geliş Tarihi / Received: 19.07.2021, Kabul Tarihi / Accepted: 11.03.2022

Keywords: Cigarette; medical school; peer influence; tobacco products

GİRİŞ

En büyük halk sağlığı sorunlarından biri olan tütün ve tütün ürünleri kullanımı her yıl dünyada 8 milyondan fazla insanın ölümüne neden olmaktadır. Bu ölümlerin % 90'ından fazlası doğrudan tütün kullanımının bir sonucu olarak meydana gelirken kalan %10'u sigara içmeyenlerin pasif olarak sigara dumanına maruz kalmasıyla olmaktadır (1).

Ülkemiz nüfusunun yarısından çoğunu gençler oluşturmaktadır ve gençlere yönelik sağlık ve eğitim hizmetleri toplum sağlığı yönünden büyük oranda önemlidir. Bu nedenle tütün ürünleri gençleri hedef alan sağlık eğitimleri kapsamında önceliği olan bir problemdir (2).

Dünya Sağlık Örgütü'ne (DSÖ) göre 15 yaş üstü yetişkinlerde sigara kullanım sıklığı dünya genelinde %26,0 ve Avrupa Bölgesi'nde %35,3'tür (3) Türkiye'de ise 2012 yılı Küresel Yetişkin Tütün Araştırması sonuçlarına göre tütün kullanım oranı %27,1'dir (4).

Tütün ve tütün ürünleri ile oluşan bağımlılıkla mücadelede hekimler ön planda yer almaktadır. Hekime herhangi bir sebeple başvuran hastalarda üç dakika gibi kısa süreli tütün bağımlılığı ile ilgili görüşmede sigarayı bırakma oranlarını anlamlı derecede arttığı görülmüştür (5).

Hekimler arasında sigara içme alışkanlığı daha çok üniversite yıllarında başlamaktadır. Tıp fakültesinin eğitim sürecinin uzun ve zorlayıcı olması, stres gibi bazı faktörler öğrencileri tütün ve tütün ürünleri gibi bağımlılık yapıcı zararlı alışkanlıklara yönlendirebilmektedir. Yurt içi ve yurt dışında tıp fakültesi öğrencileri üzerinde yapılan çalışmalarda öğrencilerin sigara içme oranlarının %10 ile %45 arasında değişmekte olduğu ve bu oranın ilk yıllardan son yıllara doğru artarak devam ettiği belirtilmiştir (6). Bu nedenle tıp fakültesi öğrencilerinin bu konudaki tutum ve davranışlarını incelemek, çözüm önerileri sunmak önemlidir.

Bu çalışmada geleceğin hekimleri olacak olan tıp fakültesi öğrencilerinin tütün ve tütün ürünleri kullanımı konusundaki tutum ve davranışlarını, başlama nedenlerini etkileyen faktörleri değerlendirmeyi amaçladık.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Çalışma ekibi tarafından literatür taranarak elektronik ortamda (Google form) hazırlanan ve paylaşılabılır bir bağlantı oluşturulan anket; 2019-2020 öğretim yılında Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde eğitim almakta olan öğrencilerin telefon numaralarına gönderildi. Bu tarihlerde 921 kayıtlı öğrencinin anketi incelemesinin ardından 659 öğrenci ankete katılarak çalışma kapsamına alındı. Öncelikle çalışma hakkında öğrencilere bilgilendirme yapılarak gönüllü katılım sağlandı. Google formlar üzerinden tasarlanan anket yedi gün boyunca veri alımı için açık bırakılmış yedinci günün sonunda form veri girişine kapatılmıştır. Çalışmaya katılım oranı %71,5' tir. Çalışmayı kabul eden gönüllü öğrenciler anketi tamamladı. Ankette öğrencilerin hangi tütün ürünlerini kullandıkları, tütün ürünü kullanan öğrencilerin cinsiyetleri, tütün ürünlerinin zararlılık dereceleri, tütün ürünlerini bırakmak için tedavi almayı düşünebilecekleri sorgulandı. Çalışmamız; Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi

Girişimsel Olmayan Sağlık Araştırmaları Etik Kurulu'ndan 02.03.2020 tarihinde 2020/47 sayılı karar ile etik kurul onayı alındı.

İstatistiksel Analiz

İstatistiksel değerlendirmeler için IBM SPSS 22 programı kullanıldı. Çalışmada yer alan tüm verilerin uygun tanımlayıcı istatistikleri hesaplandı. Kategorik değişkenlerin karşılaştırılmasında Pearson Chi-square, Fisher-Freeman-Halton (post hoc Bonferroni testi) ve Fisher Exact testleri kullanıldı. $p < 0,05$ istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

BULGULAR

Çalışmaya katılan 659 öğrencinin %55,5'i kadın ve %44,5'i erkektir. Yaş ortalaması $21,6 \pm 2,3$ idi. Tablo 1'de öğrencilerin sosyodemografik özellikleri ayrıntılı olarak verildi.

Tablo 1. Öğrencilerin sosyodemografik özellikleri

		n	%
Cinsiyet	Kadın	366	55,5
	Erkek	293	44,5
	Toplam	659	100
Kaçınıcı sınıfsınız?	1	140	21,2
	2	110	16,7
	3	95	14,4
	4	132	20,0
	5	96	14,6
	6	86	13,1
	Toplam	659	100
Kiminle yaşıyorsunuz?	Arkadaş	152	23,1
	Yalnız	210	31,9
	Yurt	216	32,8
	Aile	74	11,2
	Diğer	7	1,1
Toplam	659	100	
Anne eğitim durumu:	İlkokul	200	30,6
	Ortaokul	82	12,6
	Lise	173	26,5
	Üniversite	198	30,3
Toplam	653	100	
Baba eğitim durumu:	İlkokul	99	15,0
	Ortaokul	62	9,4
	Lise	164	24,9
	Üniversite	333	50,6
Toplam	658	100	
Anne çalışma durumu:	Hayır	460	69,8
	Evet	199	30,2
	Toplam	659	100,
Baba çalışma durumu:	Hayır	112	17,1
	Evet	543	82,9
	Toplam	655	100
Kardeş sayısı	Yok	34	5,2
	1-3	538	82,6
	>=4	79	12,1
	Toplam	651	100
Aylık gelir durumunuz:	Gelir yok	48	7,4
	1000 TL	61	9,5
	1000-3000 TL	184	28,5
	3000-5000 TL	143	22,2
	5000 TL üzeri	209	32,4
Toplam	645	100	
Öğrencinin para kaynağı:	Aileden	364	55,3
	Burs	126	19,1
	Aileden, Burs	168	25,5
	Toplam	658	100
Ailenin yaşadığı yer:	Kırsal	62	9,4
	Kentsel	596	90,6
	Toplam	658	100
Yaş*		21,6±2,3	

*Ortalama±Standart Sapma

Öğrencilerin %53,6'sı ailede tütün ürünü kullanıldığını, %65,7'si tütünü hiç kullanmadığını, %28,7'si tütün kullandığını, %76,7'si tütün ürünü olarak sigarayı tercih ettiğini söyledi. Ayrıca katılımcıların %46,2'si tütün ürününü bırakmayı düşündüğünü, %47,9'u sigaraya akran etkisiyle başladığını, %98,5'i sigaranın zararlı olduğunu düşündüğünü, %96,7'si sigaraya başlamadan önce zararlı olduğunu bildiğini, %9,3'ü sigarayı bırakmaya yönelik tedavi aldığını ve %26,3'ü de sigarayı bırakmaya yönelik tedavi almayı düşündüğünü, %49'u sigara paketleri üzerindeki sağlığa zararlıdır uyarısının yeterli olmadığını, %86,6'sı açılır kapanır ortamlarda sigara içme yasağının getirilmesinin gerekli olduğunu ve %50,2'si ise sigara fiyatlarındaki artışın kullanım açısından caydırıcı olduğunu ifade etti. Cinsiyete göre tütün kullanımı ve tütün ile ilgili soruların dağılımı tablo 2'de verildi. Cinsiyete göre tütün kullanma durumu, tütün kullanıp kullanmadığı, hangi tütün ürününü kullandığı yönelik verilen yanıtların

oranları arasında anlamlı düzeyde fark vardı ($p<0,05$, tablo 2). Erkeklerin tütün kullanım oranı %42 iken kadınlarda bu oran %18 idi ve erkeklerde tütün kullanım oranı kadınlarınkinden anlamlı düzeyde daha yüksekti ($p<0,001$). Kadınlarda sigara içme oranı (%87,3) erkeklere (%71) göre anlamlı düzeyde daha yüksek iken nargile içme oranı (sırasıyla K: %2,8; E: %11,5) ise daha düşüktü. Cinsiyete göre sigara kullanımı ve sigara ile ilgili soruların dağılımı Tablo 3'te verildi. Cinsiyete göre sigarayı bırakmaya yönelik tedavi alma durumu, sigarayı bırakmaya yönelik tedavi almayı düşünüp düşünmediğine ilişkin yanıtların oranları arasında anlamlı düzeyde fark vardı (tablo 3). Kadınların %1,3'ü ve erkeklerin ise %13,8'i sigarayı bırakmaya yönelik tedavi aldığını ifade etti ve kadınlarda sigarayı bırakmaya yönelik tedavi alma oranı anlamlı düzeyde daha düşüktü (tablo 3). Benzer bulgular sigarayı bırakmaya yönelik tedavi almayı düşünen bireyler arasında da gözlemlendi (tablo 3).

Tablo 2. Cinsiyete göre öğrencilerin tütün ürünü kullanımı

		Cinsiyet						P
		Kadın		Erkek		Toplam		
		n	%	n	%	n	%	
Ailenizde Tütün Ürünü Kullanan Var Mı?	Hayır	188	51,5	165	56,3	353	53,6	0,219
	Evet	177	48,5	128	43,7	305	46,4	
	Toplam	365	100	293	100	658	100	
Kullanma durumu	Hayır	300	82,0	170	58,0	470	71,3	<0,001
	Evet	6	18,0	123	42,0	189	28,7	
	Toplam	366	100	293	100	659	100	
Hangi tütün ürünü kullandığı	Sigara	62	87,3	93	71,0	155	76,7	0,035
	Nargile	2	2,8	15	11,5	17	8,4	
	Elektronik Sigara	0	0,0	1	0,8	1	0,5	
	Kombine	7	9,9	22	16,8	29	14,4	
	Toplam	71	100	131	100	202	100	
Tütün ürününü bırakmayı düşünür musunuz?	Düşünmüyorum	22	36,1	35	28,9	57	31,3	0,328
	Düşünüyorum	29	47,5	55	45,5	84	46,2	
	Bırakmayı Denedim	10	16,4	31	25,6	41	22,5	
	Toplam	61	100	121	100	182	100	

Tablo 3. Cinsiyete göre öğrencilerin sigara ile ilgili tutumları

		Cinsiyet						P
		Kadın		Erkek		Toplam		
		n	%	n	%	n	%	
Sigara içiyorsanız başlama nedeniniz?	Akran Etkisi	26	42,6	55	50,9	81	47,9	0,462
	Merak	32	52,5	46	42,6	78	46,2	
	Sosyal ortamlarda kabul görme	3	4,9	7	6,5	10	5,9	
	Toplam	61	100	108	100	169	100	
Sigaranın zararlı olduğunu düşünüyor musunuz?	Düşünmüyorum	2	0,6	7	2,6	9	1,5	0,086
	Düşünüyorum	332	99,4	263	97,4	595	98,5	
	Toplam	334	100	270	100	604	100	
Sigaraya başlamadan önce zararlı olduğunu biliyor muydunuz?	Bilmiyordum	1	1,3	6	4,5	7	3,3	0,427
	Biliyordum	77	98,7	128	95,5	205	96,7	
	Toplam	78	100	134	100	212	100	
Sigarayı bırakmaya yönelik tedavi almayı düşündünüz mü?	Hayır	64	86,5	87	86,2	151	73,7	0,002
	Evet	10	13,5	44	13,8	54	26,3	
	Toplam	74	100	131	100	205	100	
Sigarayı bırakmaya yönelik tedavi aldınız mı?	Hayır	76	98,7	119	66,4	195	90,7	0,003
	Evet	1	1,3	19	33,6	20	9,3	
	Toplam	77	100	138	100	215	100	

Sınıfa göre sigara içenlerin sigaraya başlama nedenleri ($p<0,001$, tablo 4) dışında tütün kullanımı ve sigara ile ilgili sorulara verilen yanıtların oranları arasında anlamlı düzeyde bir fark yoktu. Beşinci sınıftakilerin akran etkisiyle sigara başlama oranı (%75), birinci (%37,2) ve ikinci (%14,3) sınıflardakilerden anlamlı düzeyde daha yüksekti. Ayrıca beşinci sınıftakilerin merak nedeniyle sigaraya başlama oranı (%25), ikinci sınıftakilerden (%71,4) anlamlı düzeyde daha düşüktü (tablo 4).

Kalınan yere göre sigara içenlerin tütün kullanma durumu ($p<0,001$ Tablo 5) ve 'Sigarayı Bırakmaya Yönelik Tedavi Almayı Düşünüp düşünmediği' ($p=0,003$ Tablo 5) dışında tütün kullanımı ve sigara ile ilgili sorulara verilen yanıtların oranları arasında anlamlı düzeyde bir fark yoktu. Sırasıyla yalnız (%38,6) ve arkadaşlarıyla (%36,2) kalan öğrencilerin tütün kullanım oranları, ailesiyle (%16,2) ve yurttan kalan (%17,1) öğrencilerin oranlarından anlamlı

düzeyde daha yüksekti. Yurttan kalan (%10,6) öğrencilerden sigarayı bırakmaya yönelik tedavi almayı düşünenlerin oranı, ailesiyle (%60) ve arkadaşlarıyla kalan (%36,4) öğrencilerin oranlarından anlamlı düzeyde daha düşüktü (tablo 5)

Aylık gelir durumuna göre sigara içenlerin tütün kullanma durumu ($p=0,003$, tablo 6) ve sigaranın sağlığa zararlı olduğunu düşünüp düşünmediği ($p=0,017$, tablo 6) dışında tütün kullanımı ve sigara ile ilgili sorulara verilen yanıtların oranları arasında anlamlı düzeyde bir fark yoktu. Sigara içenlerin sigaraya başlama nedenine göre tütün kullanımıyla ilgili sorulara verdikleri yanıtların oranları arasında anlamlı düzeyde fark vardı (tablo 7). Akran nedeniyle sigaraya başlayanların %64,1'i ve merak nedeniyle sigaraya başlayanların %33,8'i tütün kullanmayı bırakmayı düşünmekteydi ve akran nedeniyle sigaraya başlayanların oranı anlamlı düzeyde daha yüksekti.

Tablo 4. Öğrencilerin okudukları yıllara göre sigaraya başlama nedenleri

Sigara içiyorsanız başlama nedeniniz?	Kaçınıcı Sınıfsınız?													
	1		2		3		4		5		6		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Akran etkisi	16	37,2	4	14,3	12	63,2	17	54,8	18	75	14	58,3	81	47,9
Merak	24	55,8	20	71,4	7	36,8	12	38,7	6	25	9	37,5	78	46,2
Sosyal ortamlarda kabul görme	3	7	4	14,3	0	0	2	6,5	0	0	1	4,2	10	5,9
Toplam	43	100	28	100	19	100	31	100	24	100	24	100	169	100

Tablo 5. Öğrencilerin ikamet ettiği yere göre tütün kullanma durumu

		Kiminle Yaşıyorsunuz?											
		Arkadaş		Yalnız		Yurt		Aile		Diğer		Toplam	
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Tütün kullanımı	Hayır	97	63,8	129	61,4	179	82,9	62	83,8	3	42,9	470	71,3
	Evet	55	36,2	81	38,6	37	17,1	12	16,2	4	57,1	189	28,7
	Toplam	152	100	210	100	216	100	74	100	7	100	659	100
Sigarayı bırakmaya yönelik tedavi almayı düşündünüz mü?	Hayır	35	63,6	68	75,6	42	89,4	4	40	2	66,7	151	73,7
	Evet	20	36,4	22	24,4	5	10,6	6	60	1	33,3	54	26,3
	Toplam	55	100	90	100	47	100	10	100	3	100	205	100

Tablo 6. Öğrencilerin gelir düzeyine göre tütün kullanma durumu

		Aylık Gelir Durumunuz (TL)											
		Gelir yok		1000		1000-3000		3000-5000				Toplam	
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Tütün kullanımı	Hayır	28	58,3	53	86,9	122	66,3	110	76,9	146	69,9	459	71,2
	Evet	20	41,7	8	13,1	62	33,7	33	23,1	63	30,1	186	28,8
	Toplam	48	100	61	100	184	100	143	100	209	100	645	100
Sigaranın zararlı olduğunu düşünüyor musunuz?	Düşünmüyorum	3	6,7	2	3,7	2	1,2	0	0,0	2	1,1	9	1,5
	Düşünüyorum	42	93,3	52	96,3	170	98,8	133	100	187	98,9	584	98,5
	Toplam	45	100	54	100	172	100	133	100	189	100	593	100

Tablo 7. Sigara içen öğrencilerin başlama nedeni ile tutumlarının değerlendirilmesi

		Sigara İçiyorsanız Başlama Nedeniniz?								p
		Akran Etkisi		Merak		Sosyal Ortamda Kabul Görme		Toplam		
		n	%	n	%	n	%	n	%	
Tütün ürünü bırakmayı düşünüyor musunuz?	Düşünmüyorum	14	17,9	29	40,8	2	20,0	45	28,3	0,001
	Düşünüyorum	50	64,1	24	33,8	3	30,0	77	48,4	
	Bırakmayı Denedim	14	17,9	18	25,4	5	50,0	37	23,3	
	Toplam	78	100	71	100	10	100	159	100	
Sigaranın zararlı olduğunu düşünüyor musunuz?	Düşünmüyorum	0	0,0	5	6,4	1	10,0	6	3,6	0,015
	Düşünüyorum	81	100	73	93,6	9	90,0	163	96,4	
	Toplam	81	100	78	100	10	100	169	100	
Sigarayı bırakmaya yönelik tedavi aldınız mı?	Hayır	73	90,1	70	94,6	7	70,0	150	90,9	0,038
	Evet	8	9,9	4	5,4	3	30,0	15	9,1	
	Toplam	81	100	74	100	10	100	165	100	
Açılır kapanır ortamlarda sigara içme yasağının getirilmesi hakkında ne düşünüyorsunuz?	Gereksiz	19	23,8	36	46,2	6	60,0	61	36,3	0,004
	Gerekli	61	76,3	42	53,8	4	40,0	107	63,7	
	Toplam	80	100	78	100	10	100	168	100	

TARTIŞMA

Çalışmamızda tıp fakültesi öğrencilerinin %28,7'sinin tütün ürünü kullandığını saptadık. En sık başlama nedeni akran etkisiydi. Katılımcıların %26,3'ü sigara bırakmaya yönelik tedavi almayı düşünüyor iken; sadece %9,3'ü tedavi almıştı ve tedavi alma oranı kadınlarda istatistiksel anlamlı oranda daha düşüktü. Yalnız veya arkadaşları ile evde kalanları sigara kullanma oranı yurttan ya da ailesi ile kalanlardan istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek idi.

İlhan ve arkadaşları (7) Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinde sigara kullanım oranını %24, Vatan ve arkadaşları (8) Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesinde %17,3 olarak bulmuştur. Bu çalışmalar sırası ile 2005 ve 2009 yıllarında yayımlanmıştır. Üniversitemizin daha önce tıp fakültesi öğrencileri ile yaptığı bir çalışmada bu oranı % 31,3 gibi yüksek bulmuşlardır (9). Üniversitemizde sigara içme oranı bir miktar azalsa da halen yüksek oranlardadır.

Van Yüzyüzyıl Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencileri arasında sigara içme alışkanlığı ve bu alışkanlıkla ilgili davranış özelliklerinin araştırıldığı klinik bir çalışmada (10). Sigara paketlerinin üzerinde eskiden olduğu gibi 'sigara sağlığa zararlıdır' ifadesi bulunmalı mıdır? sorusuna %87,1 bulunmalıdır şeklinde cevap verdi. 'Sigara reklamları yasaklanmalıdır' sorusu katılımcılar tarafından %89,0 evet şeklinde cevaplandırıldı. 'Toplumun ait yerlerde sigara içimi yasaklanmalıdır' sorusuna %90,2 evet cevabı verildi. 'Sigara fiyatları aşırı derecede artırılmalıdır' sorusuna %71 evet dendi. Biz çalışmamızda da öğrencilerimizin bu gibi tedbirlerin artırılmasını gerekli bulunduğunu (açılır kapanır ortamlarda sigara içme yasağının getirilmesini öğrencilerin %63,7'si gerekli buldu) tespit ettik.

Sivas bölgesi üniversite öğrencilerinde sigara kullanma alışkanlığının değerlendirildiği bir çalışmada %43,5'inin sigara kullandığı belirtilmiştir (11). Ülkemizde sigara kullanımı hem üniversite hem de tıp fakültesi öğrencilerinde araştırılmıştır. Bu çalışmalarda üniversite öğrencilerinde sigara içme sıklığı %21,4 ile %60,9 arasında değişmektedir (12-14) Tıp fakültesi öğrencilerinde ise bu oran %15,1-39,9 arasında bulunmuştur. Tıp fakültesi öğrencileri diğer fakültelerden daha düşük düzeyde sigara içmektedir (15). Bizim çalışmamızda da sigara içme sıklığını Sivas bölgesi üniversite öğrencilerinden daha düşük bulduk.

Cinsiyetler arası karşılaştırma yapıldığında Vatan ve arkadaşlarının (8) yaptığı çalışmada; erkeklerin sigara içme oranı %25,4 kızlarda %8,2 olarak saptamışlar. İlhan ve arkadaşları (7) Sigara içme sıklığını erkeklerde %35,4, kızlarda %13,8 olarak bulmuşlar. Çalışmamızda kadınlarda %18, erkeklerde %42 olarak bulduk.

Mayda ve arkadaşlarının (9) fakültemizde yaptığı çalışmada; yurttan ve ailesi ile kalanlarda; yalnız ve arkadaşlarıyla kalanlara göre sigara içme oranını daha düşük saptamışlar. Aradan geçen 14 yıla rağmen çalışmamızda gene sigara kullanma oranını yalnız veya arkadaşları ile evde kalanları sigara kullanma oranı yurttan ya da ailesi ile kalanlardan istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olarak bulduk. Bu çalışmada sigaraya başlama nedenleri arasında en çok %47,9 ile akran etkisi görülmüştür.

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi ve Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi (2005-2006 öğretim yılı) öğrencilerinde sigaraya ilgili yapılan çalışmalarda, sigaraya başlama nedenlerine bakıldığında sırasıyla %36,7 ve %54,4 ile ilk sırayı arkadaş etkisi almaktadır (7,9). Daha sonra özenti ve merak gelmektedir. Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde yapılan çalışmada ilk sırayı %32 ile merak, %23 ile stres almaktadır. Bizim çalışmamızda sigaraya başlama nedenleri arasında merak %46,2 ile ikinci sırada bulunmaktadır (16).

Dönem 1 tıp fakültesi öğrencilerinin % 55,8', dönem 2 öğrencilerinin %71'i merak nedeniyle sigaraya başlamışken dönem 6 öğrencilerinin %9'u merak nedeniyle sigaraya başlamıştır. Tıp fakültesinin ilk yıllarında merak nedeniyle sigaraya kullanım oranlarının yüksek olması nedeniyle tıp eğitiminin ilk yıllarında öğrencilere yönelik sigarayı bıraktırma çalışmaları yapılmasının yararlı olacağını düşünmekteyiz. Yine sigara kullanan öğrencilerin %3,3'ünün "sigaraya başlamadan önce sigaranın zararlı olduğunu bilmiyorum" cevabı vermesi eğitimin ne kadar önemli olduğu bir kez daha göstermektedir.

Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde yapılan çalışmada; sigarayı bırakmış olan 18 kişi arasında sigara bırakmaları için hekim yardımı alan ya da ilaç kullanan olmadığı, iki kişi kendi inisiyatifi ile nikotin replasmanı kullandığı saptanmıştır. Bu 18 kişiden altısının halen sürdürdükleri sigara bırakma denemelerinden önce, birinin bir, üçünün iki, birinin üç ve birinin beş denemesi daha olduğu bulunmuş. Sigara kullanan ve sigara bırakmayı deneyen 36 kişiden 4'ü (%11,11) bırakmak için hekim yardımı almıştır. Bizim çalışmamızda sigarayı bırakmak için hekim yardımı alan kişiler %9,1 idi. Trakya Üniversitesi'nde yapılan çalışmada sigarayı bırakmak için hekim yardımı alan kişiler ise %7,5'tur (sigara kullanan sayısı; 53). Sigarayı bırakmak için hekim yardımı alan öğrenci sayısı iki çalışmada da olduğu gibi fazla değildir (17).

Sonuç olarak; tıp fakültesi öğrencileri tütünlü ve ölümcül etkileriyle mücadele etmede önemli rollere sahip olacaktırlar. Buna rağmen tıp fakültesi öğrencilerinde tütün kullanımı yüksek oranlarda saptadık. Türkiye'deki tıp fakültelerinde tütün ve tütün ürünlerinin kullanımının zararları ve bırakma yolları konusunda eğitim programlarına ihtiyaç olduğunu düşünmekteyiz.

KAYNAKLAR

1. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/tobacco>
2. Çilekar Ş, Dumanlı A, Öz G, Günay E. Hastanemizde tıp fakültesi öğrencilerinin tütün kullanma durumları. Bozok Tıp Dergisi. 2019; 9(4): 22-6.
3. World Health Organization. World Health Statistics 2009. <http://www.who.int/whosis/whostat/2009/en/index.html>. Erişim Tarihi: 10 Kasım 2009
4. Sağlık Bakanlığı. Küresel Yetişkin Tütün Araştırması Türkiye 2012. 2014; 1-225 p.
5. Uzaslan E. Sigaranın bırakılmasında hekimin rolü ve sigara bırakma polikliniğine başvuran hastaya yaklaşım. Akciğer Arşivi. 2003; 4(4): 225-34.
6. Sönmez C, Ayhan Başer D, Aydoğan S, Uludağ G, Dinçer D, Topalugurlu B. Düzce üniversitesi tıp fakültesi öğrencilerinin sigara içme sıklığı ve sigara ile

- ilgili bilgi tutum ve davranışları. *Konuralp Medical Journal*. 2017; 9(2): 160-6.
7. İlhan F, Aksakal N, İlhan M N, Aygün R. Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin sigara içme durumu. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*. 2005; 4(4): 188-98.
 8. Vatan İ, Ocaoğlu H, İrgil E. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinde sigara içme durumunun değerlendirilmesi. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 2009; 8(1):43-8.
 9. Mayda SA, Tufan N, Baştaş S. Düzce Tıp Fakültesi Öğrencilerinin sigara konusundaki tutumları ve içme sıklıkları. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*. 2007; 6(5): 364-70.
 10. Günbatar H, Sertoğullarından B, Ekin S. YüzüncüYıl Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerine uygulanan sigara anket sonuçları. *Van Tıp Dergisi*. 2014; 21(1): 29-33.
 11. Demirel Y, Sezer E. Sivas bölgesi üniversite öğrencilerinde sigara kullanma sıklığı. *Erciyes Tıp Dergisi*. 2005; 27(1): 1-6.
 12. Saatçi E, İnan S, Bozdemir N, Akpınar E, Ergun G. Predictors of smoking behavior of first year university students: questionnaire survey. *CMJ* 2004; 45(1): 76-9.
 13. Metintaş S, Sariboyaci MA, Nuhoglu S, Metintaş M, Kalyoncu C, Etiz S et al. Smoking patterns of university students in Eskişehir, Turkey. *Public Health*. 1998; 112(4): 261-4.
 14. Onal AE, Tumerdem Y, Ozel S. Smoking addiction among university students in Istanbul. *Addict Biol*. 2002; 7(4): 397-402.
 15. Çalışkan D, Çulha G, Sarışen Ö, Karpuzoğlu S, Tunçbilek A. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrenci ve çalışanlarının sigara içme durumu ve etkili faktörler. *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası* 2005; 58 (3): 124-31.
 16. Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Dönem I ve VI. Sınıf öğrencilerinin sigara içme alışkanlıkları. *Bursa. 25. yıl Akciğer Günleri Kongre Kitabı*, 2000, p. 272-73.
 17. Şahin E, Özer C, Çakmak H, Tunç Z, Taştan K, Can F. Smoking status of medical students. *Balkan Medical Journal*. 2007; 2007(3): 209-12.